

Dr Sofia Dyak
Center for Urban History of East Central Europe

Др. Софія Дяк
Центр міської історії Центрально-Східної Європи
s.dyak@lvivcenter.org

Наша, їхня, спільна? Дискусії про спадщину у Центрально-Східній Європі після 1945

Семінар присвячено ідеям та практикам пов'язаним зі спадщиною у Центрально-Східній Європі від 1945 р. і дотепер. Курс передбачає п'ять зустрічей, кожна з яких міститиме короткий вступ та обговорення. Останнє, п'яте, заняття буде практичним. Семінар ґрунтуватиметься на опрацюванні літератури та на аналізі прикладів із прочитаних текстів. Тому, семінар буде насамперед нашою спробою критично обговорити літературу, поставити запитання й знайти на них відповіді. Саме тому важливо, щоб ви прочитали всі тексти із списку обов'язкової літератури і також переглянули літературу із рекомендованого списку. Читаючи, записуйте ваші спостереження та питання, які ви можете поставити на зустрічі. Це допоможе нам організувати динамічну дискусію й плідний обмін ідеями.

Ми розпочнемо із загальних питань: Що таке спадщина: це – об'єкт, ідея, проект чи процес? Як формувалося поняття спадщини? Хто задіяний і як визначаються учасники і ті, хто приймають чи залучені до прийняття рішень? Кому належить спадщина, яке значення вона містить, і які потреби вона відображає? Тоді ми торкнемося таких питань: Чи поняття має історію? Що означає критично поглянути на спадщину? Якими є відносини між спадщиною, політикою та владою? Якщо спадщина означає підбір, тоді що вибирається, а що ні і чому? Чи можемо ми розділяти матеріальне й нематеріальне у спадщині і як працює такий поділ? Чи спадщина має мати тільки позитивне значення, і що таке травматична, болісна й суперечлива спадщина?

Пам'ятаючи обговорення загальних питань, ми розглянемо також конкретні місця та приклади у Центрально-Східній Європі і подивимося як формувалися ідеї та практики пов'язані зі спадщиною у цьому регіоні з багатоетнічним ті багато-релігійним минулим, позначеному у 20 столітті війнами, геноцидами та етнічними чистками? Яка вага спадщини у повоєнних суспільствах, після руйнувань, цілеспрямованого винищення людей, цілих суспільств і груп, коли метою було не лише позбавлення життя, особистої гідності й майна, але й суспільних зв'язків, об'єктів гордості та історії? Як спадщина мобілізується у воєнній та повоєнній Центрально-Східній Європі? Як змінюється розуміння і ставлення до спадщини, особливо матеріальної спадщини міст у соціалістичних державах і суспільствах внаслідок війни та після 1945 року? Розглядаючи пострадянський період ми проаналізуємо як етнічні та національні означення зазнають переоцінки та переосмислюються? Ми також поговоримо про те наскільки ідеї багато-культурності відкривають нові підходи і перспективи на спадщину і на минуле чи навпаки є іншим способом уникнення складних питань та болісних тем?

УВАГА: Наша остання зустріч буде практичним заняттям і кожного з Вас прошу підготувати коротку презентацію (5-7 слайдів і до 3 хв. для їх презентації) про обрану будівлю/місце, яка на Вашу думку є «забутим», «покинутим», вважається «чужим» і не включаються у поняття «спадщина» в Україні, але на Вашу думку мали б бути окресленими як «спадщина». У презентації прошу показати такий приклад з вашого міста чи містечка і окреслити її стан, причини, чому це місце/будівля має вважатися «спадщиною» на Вашу думку і як її використовувати/анімувати/зберегти і включити у сучасне життя міста та місцевої громади.

4-ий тиждень літньої школи / 5-9 серпня 2013 / 5 занять по 90 хвилин

Семінар 1
/5 серпня/

Вступ: “Що таке спадщина, і чому вона важлива?”

Обов’язкова література:

David Harvey, “Heritage Pasts and Heritage Presents: Temporality, Meaning and the Scope of Heritage Studies,” *International Journal of Heritage Studies*, 2001, nr 4, pp. 319-338; **сторінки для читання: 2-8**

D. Fairchild Ruggles, “Introduction: The Social and Urban Scale of Heritage,” in *On Location. Heritage Cities and Sites*, ed. by D. Fairchild Ruggles, New York: Springer, 2012 **сторінки для читання: 1-13**

Matthew Rampley, “Contested Histories: Heritage and/as the Construction of the Past: An Introduction,” in *Heritage, Ideology, and Identity in Central and Eastern Europe: Contested Pasts, Contested Presents*, ed. by Matthew Rampley, The Boydell Press, 2012, **сторінки для читання: 1-14**

Додаткова література:

G.J. Ashworth, Brian Graham, J.E. Tunbridge (eds), *Pluralizing Pasts: Heritage, Identity and Place in Multicultural Societies*, London: Pluto Press, 2007, частина “Introduction: Heritage and Plurality,” **пропоновані сторінки: 1-6**

Monika A. Murzyn, “Heritage Transformation in Central and Eastern Europe,” in *The Ashgate Research Companion to Heritage and Identity*, ed. by Brian Graham and Peter Howard, Ashgate, 2008, pp. 315-341, **пропоновані сторінки: 315-323, 339-341**

Семінар 2
/6 серпня/

“Залишаючи війну позаду? Зруйновані центри міст, реконструкція та нова стара спадщина”

Обов’язкова література:

Gregor Thum, *Uprooted: How Breslau Became Wrocław during the Century of Expulsions*, Princeton University Press, 2011, chapter “Old Cities New Contexts,” **сторінки для читання: 323-377**
/ або польською

Gregor Thum, *Obce miasto. Wrocław 1945 i potem*, Wrocław: Via Nova, 2005, part „Stara architektura – rekonstrukcja i tworzenie nowych kontekstów,” **сторінки для читання: 363-413**

Michael Meng, *Shattered Spaces: Encountering Jewish Ruins in Postwar Germany and Poland*, Harvard University Press, 2011, **сторінки для читання: 129-142** з розділу “Erasing the Jewish Past” Увага: цей текст також є у курсі проф. Амара

Додаткова література:

Piotr Majewski, *Ideologia i konserwacja. Architektura zabytkowa w Polsce w czasach socrealizmu*, Warszawa, Wydawnictwo TRIO, 2009, **пропоновані сторінки: pp. 29-34, 50-72**

[також подивіться до текст для семінару 5 зі списку «Додаткова література»]

Gregor Thum, “Wrocław and the Myth of the Multicultural Border City,” *European Review*, volume13, Issue 2, 2005, **pp. 227-235**

Семінар 3
/7 серпня/

“Руїни після Катастрофи: єврейські місця у повоєнній Центрально-Східній Європі”

Обов’язкова література:

Michael Meng, *Shattered Spaces: Encountering Jewish Ruins in Postwar Germany and Poland*, Harvard University Press, 2011, **сторінки для читання:** 46-57, 60-63, 69-84 з розділу “Clearing Jewish Rubble” Увага: цей текст також є у курсі проф. Амара

Ruth Ellen Gruber, *Virtually Jewish. Reinventing Jewish Culture in Europe*, University of California Press, 2002, part “There Is No Future without Memory,” **сторінки для читання: 75-85**
/ або польською

Ruth Ellen Gruber, *Odrodzenie kultury żydowskiej w Europie*, Sejny: Pogranicze, 2004, part „Nie ma przyszłości bez pamięci,” **сторінки для читання: 93-107**

Додаткова література:

Monika Murzyn, *Kazimierz. The Central European Experience of Urban Regeneration*, Krakow: International Cultural Center, 2006, **сторінки для читання:** 121-141 (both in English and Polish)

Beata Chomałowska, *Stacja Muranow*, Wołowiec, Wydawnictwo Czarne, 2012, **сторінки для читання: 13-22, 47-53**

Семінар 4
/8 серпня/

“Повернення до спадщини” і до центра міста: ідеологія та реставраційні практики у Радянському Союзі та Східній Європі

Обов’язкова література:

Steven Maddox, “These Monuments Must Be Protected! The Stalinist Turn to the Past and Historic Preservation during the Blockade of Leningrad,” *The Russian Review*, vol. 70, 2011, pp. 608-26

Brian Ladd, “Socialist Planning and the Rediscovery of the Old City in the German Democratic Republic,” *Journal of Urban History*, vol. 27, no. 5, July 2011, pp. 584-600

Семінар 5
/9 серпня/

“Єврейська спадщина у Центрально-Східній Європі після 1989 і 1991: пере/уявлення, пере/творення, пере/осмислення”

Це буде практичний семінар на основі попереднього підготованих коротких презентацій учасників (див. опис семінару на ст.1) та з посиланнями і рефлексіями на прочитані тексти для цього заняття.

Обов'язкова література:

Michael Meng, *Shattered Spaces: Encountering Jewish Ruins in Postwar Germany and Poland*, Harvard University Press, 2011, **сторінки для читання: 214-215, 219-222, 237-241** з розділу "Reconstructing the Jewish Past"

Ruth Ellen Gruber, „Poza wirtualną żydowskością... próba osiągnięcia równowagi pomiędzy miejscami rzeczywistymi, surrealnymi i naprawdę wyimaginowanymi,” у *Przywracanie pamięci. Rewitalizacja zabytkowych dzielnic żydowskich w miastach Europy Środkowej*, під ред. Monika Murzyn-Kupisz, Jacek Purchla, Krakow: Międzynarodowe Centrum Kultury 2008, **сторінки для читання: 63-80**
/ або англійською:

Ruth Ellen Gruber "Beyond virtually Jewish... balancing the real, the surreal and real imaginary places," in *Reclaiming Memory, Urban regeneration in the historic Jewish quarters of Central European cities*, ed. by Monika Murzyn-Kupisz, Jacek Purchla, Krakow: International Cultural Center, 2008, **сторінки для читання: 63-79**

Омер Бартов, Стерті. Зникаючі сліди євреїв Галичини в сучасній Україні, Київ, 2010, **сторінки для читання: «Вступ», «Пограниччя», на Ваш вибір: частини з розділу «Подорожі пограниччям» про три міста з переліку описаних у книжці (див. надіслану книжку)**

Додаткова література:

Gregor Thum, "Wroclaw and the Myth of the Multicultural Border City," *European Review*, volume13, Issue 2, 2005, **сторінки для читання: 227-235**

Monika A. Murzyn, "Heritage Transformation in Central and Eastern Europe," in *The Ashgate Research Companion to Heritage and Identity*, ed. by Brian Graham and Peter Howard, Ashgate, 2008, **сторінки для читання: 330-334**